

Antwoord van Gedeputeerde Staten op vragen van

E.W. Kegel (FvD)

(d.d. 2 april 2026)

Nummer

4378

Onderwerp

Misleidt de overheid het publiek over vol stroomnet?

Aan de leden van Provinciale Staten

Toelichting vragensteller

In een artikel in de Andere Krant van 28 maart 2026 wordt door de auteur (Bert Weteringe) gesteld dat de Nederlandse overheid, evenals netbeheerders ten onrechte stellen dat het volle stroomnet (en daaraan gekoppelde netcongestie) veroorzaakt worden door de toegenomen elektrificatie (warmtepompen, elektrische auto's en piekverbruik in de avond).¹

De argumentatie is gebaseerd op de volgende feiten:

- *ENTSO-E-cijfers (2019-2025) tonen geen structurele stijging van de nationale piekvraag tussen 16:00 en 21:00 uur. De piek in 2023 was iets boven 20 GW; in 2024 en 2025 daalde hij naar 19,48 GW.*
- *CBS-data: het totale netto elektriciteitsverbruik in Nederland daalde van 123 TWh in 2008 naar 119 TWh in 2024, vooral door het vertrek van energie-intensieve industrie.*

De echte problemen, die een vol stroomnet en netcongestie veroorzaken zitten volgens het artikel elders:

- *Terugleverpieken van grote zonneparken en windturbines.*
- *Reservering van enorme capaciteit voor datacenters, waterstoffabrieken en batterijparken.*

Het artikel concludeert dat de tariefsverhoging per 2028 en de campagne vooral ruimte moet maken voor grootverbruikers, terwijl huishoudens onterecht de schuld en de rekening krijgen. Netbeheer Nederland erkent tegenover de krant dat de statistieken inderdaad geen overschrijding van de pieken laten zien, maar spreekt van "lokale" en "toekomstige" problemen.

De provincie Zuid-Holland heeft in haar investeringsagenda 2026-2030 16,6 miljoen euro gereserveerd voor de aanpak van de netcongestie.² Het is niet duidelijk in hoeverre de genoemde maatregelen bijdragen aan problemen als de genoemde terugleverpieken en reserveringen van capaciteit.

¹ <https://deanderekrant.nl/overheid-misleidt-publiek-over-vol-stroomnet/>

² https://pzh.notubiz.nl/document/16408873/2/Investeringsagenda+2026-2030+opgemaakt?connection_type=16&connection_id=1117110

1. **Piekvraag**

Volgens ENTSO-E-data (2019-2025) is er geen structurele stijging van de nationale piekvraag in de avonden (16:00-21:00). De piek lag in 2023 iets boven 20 GW en daalde naar 19,48 GW in 2024 en 2025. CBS-data tonen bovendien een daling van het totale netto elektriciteitsverbruik van 123 TWh in 2008 naar 119 TWh in 2024.

In hoeverre zijn deze nationale gegevens ook indicatief voor het stroomverbruik in onze provincie? Is daar sprake van vergelijkbare daling?

Antwoord

De in het artikel aangehaalde ENTSO-E data bieden inzicht in het totale (piek)elektriciteitsverbruik op het Nederlandse hoogspanningsnet, maar zijn niet indicatief voor de situatie in Zuid-Holland.

Nationale piekverbruikcijfers en lokale netcapaciteit zijn twee verschillende grootheden. Netcongestie ontstaat niet door een stijging van het totale verbruik, maar door een stijging in de gelijktijdigheid van de vraag op een specifiek punt in het net. Dat er een landelijke daling in elektriciteitsverbruik is zegt dus niet direct iets over de lokale knelpunten die netcongestie veroorzaken, deze landelijke gegevens zijn daarom niet indicatief voor de netcongestieproblematiek in Zuid-Holland.

De meest betrouwbare bron voor de Zuid-Hollandse congestie situatie zijn de congestieonderzoeken die door TenneT en Stedin eind 2025 gepubliceerd zijn³. Die zijn gebaseerd op directe metingen per elektriciteitsstation in de provincie en tonen aan dat de capaciteitsgrenzen op meerdere plekken daadwerkelijk zijn bereikt. Nationale verbruikscijfers vormen geen weerlegging van die bevinding.

2. **Vervanging van traditionele brandstoffen door zon/wind**

Zorgen zonneparken en windturbines voor netcongestie omdat zij op onregelmatige tijden meer energie produceren dan dat het net kan transporteren, zoals in het artikel wordt gesteld. Dit in tegenstelling tot het regelbare transport van traditionele brandstoffen zoals olie, kolen en gas?

Antwoord

Zonneparken en windturbines zorgen, wanneer energie veelvuldig wordt teruggeleverd aan het net en niet lokaal wordt gebruikt, voor teruglevercongestie. In Zuid-Holland is echter voornamelijk sprake van afnamecongestie: dit ontstaat wanneer er meer elektriciteit wordt afgenomen dan het elektriciteitsnet aankan. Teruglevercongestie speelt voornamelijk in de Hoeksche Waard en Goeree-Overflakkee, door grootschalige windopwek. Door duurzaam opgewekte energie zoveel mogelijk lokaal te gebruiken, wordt een kleiner deel van het net gebruikt voor transport. Hiermee kan zowel de teruglevercongestie, als afnamecongestie worden verminderd.

³ Zie: <https://www.tennet.eu/nl/de-elektriciteitsmarkt/congestiemanagement/onderzoeken-naar-congestiemanagement/congestieonderzoek-zuid-holland>

3. Terugleverpieken en capaciteitsreservering

In hoeverre is in de Provinciale Investeringsagenda onderkend dat de onder vraag 2 geschetste problematiek meegenomen in de genoemde 16,6 miljoen investering? Indien dit meegenomen wordt op welke wijze is dat dan het geval en als het niet meegenomen wordt, kan dan toegelicht worden waarom dat niet meegenomen wordt?

Antwoord

De plannen in de investeringsagenda zetten zich zowel in voor oplossingen tegen afname- als teruglevercongestie. Zo wordt ingezet op het stimuleren van energiegemeenschappen, die lokaal aanbod en verbruik in balans brengen. Daarnaast wordt een subsidieregeling voor energiemanagementsystemen ontwikkeld. Hiermee wordt de lokale vraag en het aanbod inzichtelijk, waardoor hier ook beter op gestuurd kan worden.

4. Verdeling van de congestie

Welk aandeel (in MW en procentueel) van de huidige en geprojecteerde netcongestie tot 2030 is toe te schrijven aan:

- a) teruglevering van grootschalige zonneparken en windturbines,*
- b) reservering van capaciteit voor datacenters, waterstoffabrieken en batterijopslag,*
- c) daadwerkelijke afname door huishoudens en kleinverbruikers?*

Graag een specificatie per de in onze provincie actieve netbeheerders en een jaarlijkse prognose tot 2030

Antwoord

Over dit type data beschikken wij niet als provincie, en deze data is ook niet publiekelijk beschikbaar. Zoals aangegeven heeft de Zuid-Hollandse netcongestie voornamelijk betrekking op afname, teruglevering van grootschalige zonneparken en windturbines zijn daar niet de oorzaak van.

5. Particuliere huishoudens worden 'afgeknepen' ten gunste van grootverbruikers

Ben u het ermee eens dat wat in artikel gesteld wordt, namelijk dat huishoudens 'gestuurd' worden in hun gedrag, dat zij hogere belastingen gaan betalen op piekmomenten opdat er meer ruimte op het stroomnet ontstaat om grootverbruikers aan te sluiten?

Antwoord

Nee, we zijn het niet eens dat huishoudens 'gestuurd' worden ten gunste van grootverbruikers. De Autoriteit Consument & Markt (ACM) werkt aan een nieuwe nettatariefstructuur, waarbij het tarief meer afhankelijk wordt van het moment van gebruik. Naar verwachting zal een dergelijke structuur richting 2028/2029 worden ingevoerd, al is de exacte invulling en timing nog niet definitief vastgesteld. Deze systematiek zal bovendien gelden voor zowel groot- als kleinverbruikers.

Momenteel is er voor huishoudens een vrijwillige mogelijkheid om de energieprijzen variabel te stellen met een dynamisch contract waarmee de energieprijzen wordt bepaald door de 'marktprijs'.

6. **Wachtlĳst grootverbruikers**

Hoeveel grootverbruikers staan er in Zuid-Holland op de wachtlĳst voor een aansluiting?

Hoeveel MW van deze wachtlĳst is gereserveerd voor:

a) duurzame-opwekprojecten (zon en wind),

b) datacenters en hyperscalers,

c) overige bedrijven en instellingen?

Antwoord

Van het totaal aan grootverbruikers is geen provinciale data beschikbaar. Over het Stedĳngedĳbĳd is deze data wel publiekelijk beschikbaar, daar staan momenteel 710 aanvragen (262,5 MW) voor afname op de wachtlĳst, en 96 aanvragen (36,1 MW) voor teruglevering⁴. Hierover is niet bekend wat de type aansluitingen zijn. Dit heeft te maken met privacywetgeving en bedrijfsvertrouwelijke informatie: het publiceren van vermogensaanvragen per klantcategorie zou in veel gevallen herleidbaar zijn tot individuele bedrijven.

7. **Economische schade**

Heeft het college een kwantitatieve inschatting van de economische schade (gemiste investeringen, hogere kosten, dreigende faillissementen of vertraagde uitbreidingen) die ontstaat doordat bedrijven en instellingen jarenlang moeten wachten op netcapaciteit, terwijl de piekvraag volgens openbare data op nationaal niveau niet toeneemt?

Antwoord

Hier is momenteel geen inschatting van beschikbaar. Op nationaal niveau is op dit moment wél meer informatie beschikbaar: voor nadere informatie verwijzen we naar bijvoorbeeld het document [Maatschappelijke kosten van netcongestie](#) van de website van de rĳksoverheid. Als vervolg hierop wordt door Interprovinciaal Overleg (IPO) een onderzoek van de kwantitatieve aspecten van de impact uitgevoerd.

8. **Dreigmails bij overschrijding gecontracteerd vermogen**

Is er bij de actieve netbeheerders in de provincie Zuid-Holland sprake van het benaderen van zakelijke klanten die hun gecontracteerd vermogen overschrijden? Kunt u aangeven in hoeveel gevallen dat per netbeheerder in 2025 het geval was?

Antwoord

Het aanspreken van zakelijke klanten bij overschrijding van het gecontracteerde transportvermogen is staand beleid bij netbeheerders, wettelijk verankerd in de Aansluit- en Transportovereenkomst. Dit is geen nieuwe praktijk, maar een logisch gevolg van de krapte op het net. Over het aantal gevallen in 2025 beschikt de provincie niet. Het aantal gevallen per netbeheerder is geen publiek beschikbare data.

Den Haag, 12 mei 2026

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
secretaris,

voorzitter,

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

mr. A.W. Kolff

⁴ Zie: <https://www.stedin.net/zakelijk/energietransitie/beschikbare-netcapaciteit/wachtlĳst>